Helsingin pelastuskoulun rahoitus valtion vuoden 2023 budjettiin

EHDOTUS

Helsingin Pelastuskoulu täydentää Kuopiossa sijaitsevan Valtion pelastusopiston koulutustarjontaa ja sille on myönnetty pysyvä toimilupa 3.11.2021. Koululle ei kuitenkaan ole osoitettu rahoitusta. Sisäministeriön mukaan pelastustoimen ammatillinen peruskoulutus ei kuulu hyvinvointialueen järjestämisvastuulle eikä hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö nykyisellään mahdollista pelastuskoulun rahoittamista hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta eikä valtion v. 2023 talousarviossa ole osoitettu koululle muutakaan rahoitusta. Koulun toiminnan jatkaminen vuonna 2023 on tämän vuoksi haasteellista, mutta se olisi välttämätöntä koko maan pelastajapulan syvenemisen välttämiseksi.

Valtio osoittaa Helsingin pelastuskoululle vuoden 2023 talousarviossaan erillisrahoituksen, jolla turvataan pelastuskoulun toiminnan jatkuminen vuonna 2023. Pelastuskoulun pysyvä rahoitus vuodesta 2024 alkaen ratkaistaan erikseen. Rahoituksen tulisi määräytyä samoin perustein kuin Pelastusopiston rahoituksen eli valtio maksaisi Helsingille koulutuskorvausta 14 000 euroa lukukaudessa (6 kk) kutakin lukukaudella kirjautuneena olevaa opiskelijaa kohden. Lukukaudessa Pelastuskoulussa on keskimäärin 30 oppilasta ja näin ollen vuosittainen kustannus ja vuoden 2023 kustannus on 30 (oppilasmäärä) x 2 (lukukaudet) x 14 000 euroa, yhteensä 840 000 euroa.

Valtion talousarvioehdotusta täydennetään seuraavasti:

Sisäministeriön pääluokan soveltuvalle momentille lisätään 840 000 euroa.

Ko. momenttiin sisällytetään maininta siitä, että momentille myönnettyä määrärahaa saa käyttää *avustuksen myöntämiseen Helsingin pelastuskoululle sen toiminnan rahoittamiseksi.*

Selvitysosassa todetaan seuraavasti:
Pelastuslain 55 §:n mukaan valtio huolehtii pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta siten kuin Pelastusopistosta annetussa laissa säädetään. Sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta.

Helsingin Pelastuskoulu täydentää Kuopiossa sijaitsevan Valtion pelastusopiston koulutustarjontaa ja sille on myönnetty pysyvä toimilupa 3.11.2021. Koululle ei kuitenkaan ole osoitettu rahoitusta. Pelastuskoulun toiminnan jatkuminen on välttämätöntä koko maan pelastajapulan syvenemisen välttämiseksi. Pelastuskoulun vuoden 2023 toiminnan jatkumisen turvaamiseksi osoitetaan sille erillisrahoitus, joka määräytyy samoin perustein kuin Pelastusopiston rahoitus, yhteensä 840 000 euroa.

PERUSTELUT

- Pelastuslain 55 §:n mukaan valtio huolehtii pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta siten kuin Pelastusopistosta annetussa laissa säädetään. Sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta.
- Sisäministeriö myönsi Helsingin pelastuskoululle pysyvän toimiluvan 3.11.2021. Päätöksen keskeisenä perusteena oli pelastusalan pelastajatuotannon välttämätön turvaaminen koulutusmääriä lisäämällä ja tätä kautta pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja laadun turvaaminen koko maassa.
- Valtion talousarvioehdotus vuodelle 2023 ei kuitenkaan sisällä rahoitusta pelastuskoululle.

- Helsingin Pelastuskoulussa koulutetaan pelastajia käytännössä sekä koko Uudenmaan pelastuslaitosten tarpeisiin että valtakunnallisiin tarpeisiin, koska Pelastusopistosta ei valmistu tarpeeksi pelastajia kattamaan valtakunnallista pelastajatarvetta.
- Jo tällä hetkellä maassa on pulaa pätevistä pelastajista ja tarve palkata uusia ammattilaisia kasvaa vuosina 2022-2030. Seuraavan kymmenen vuoden aikana Suomeen tarvitaan noin 1 000 uutta pelastajaa, jotta riittävä pelastustoimen palvelutaso pystytään säilyttämäään. Lisäksi luonnollisen poistuman aiheuttama noin 1 500 pelastajan työvoimatarve on pystyttävä täyttämään.
- Pelastajamäärän väistämättömään lisätarpeeseen ei ole mahdollista vastata ilman Helsingin pelastuskoulun pelastajakoulutusta. Pelastuskoulu täydentää Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston koulutustarjontaa ja sen toiminnan jatkuminen on oleellista koko maan pelastajapulan syvenemisen välttämiseksi, sillä Pelastusopiston kapasiteetti riittää vain luonnollisen poistuman korvaamiseen.
- Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että Etelä-Suomen aluhallintovirasto on edellyttänyt Helsingin kaupunkia parantamaan pelastustoiminnan toimintavalmiutta ja asettanut vaateelle uhkasakon vuonna 2019. Helsingin kaupunki on asiaan liittyvällä vakavuudella käynnistänyt suunnitelmallisen pelastusasemien palveluverkoston parantamisen edellytetyille puutealueille, jonka seurauksena Helsinkiin rakentuu neljä uutta pelastusasemaa sekä kolme kevytpelastusasemaa. Uudet pelastusasemat vaativat kokonaosuudessaan lähes 200 uuden pelastajan lisäyksen Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastajaresurssiin. Riittämätön pelastajakoulutus vaikuttaa negatiivisesti Helsingin mahdollisuuksiin täyttää valtion uhkasakolla asetetut velvoitteet.
- Mikään muu kunta ei rahoita pelastajakoulutusta ja Helsingin pelastuskoulun rahoittaminen valtion toimesta on näin ollen myös yhdenvertaisuuskysymys. Koulun rahoittamisella puolestaan pystyttäisiin varmistamaan osaltaan pelastustoimen palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu koko maassa.
- Vuoden 2022 talousarvioehdotusta täydennettäessä (HE 216/2021 vp) valtio on osoittanut lisämäärärahaa ruotsinkielisten pelastajien koulutuksen järjestämiseen ja katsonut näin olevansa velvollinen huolehtimaan kielellisistä ja alueellisista tarpeista. Siksi on perusteltua, että valtio rahoittaa myös Helsingin pelastuskoulun toimintaa, joka vastaa yhtäältä pääkaupunkiseudun ja laajemmin Uudenmaan tarpeisiin ja erityisolosuhteisiin, mutta myös koko valtakunnan tarpeisiin.
- Mikäli Helsingin pelastuskoulu ei kouluttaisi vuosittain pelastajia, tulisi vähintään vastaava määrä pelastajia kuitenkin kouluttaa Pelastusopistossa valtion huolehtimisvelvollisuuden nojalla. Helsingillä on pääkaupunkina omat erityisolosuhteet ja erityisriskit, kuten mm. vaativat kaupunkirakentamisen kohteet, Suomen valtionjohdon kohteet, suuret yleisötapahtumat ja valtioverailut, laaja-alainen viranomaisyhteistyö sekä merellinen öljyntorjunta. Helsingin pelastuskoulu huolehtii siitä, että valmistuvista pelastajista riittävän suuri osa koulutetaan vastaamaan myös näihin alueellisiin erityistarpeisiin. Mikäli Helsinki ei koulutusta järjestäisi, valtion Pelastusopiston vastattavaksi tulisi myös em. erityisolosuhteet huomioon ottava koulutus.
- Osaavan henkilöstön riittävyyden turvaaminen kriittisen tärkeällä alalla on pystyttävä turvaamaan siten, että Helsingin pelastuskoulun toimintaa rahoitetaan vuonna 2023.
- Kaupunki on itse rahoittanut pelastuskoulun toimintaa, joka alkoi vuonna 1972 Haagan paloasemalle perustetussa Koulutuskeskuksessa. Sen toiminnan korvasi vuonna 1991 Helsingin kaupungin pelastuskoulu. On perusteltua, että kaupunki rahoittaa koulun toimintaa vuoden 2022 loppuun saakka. 1.1.2023 vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden rahoituksesta siirtyy sote-uudistuksen myötä valtiolle ja tämän johdosta on perusteltua, että valtio myös rahoittaa ko. alojen ammatillisen koulutuksen.
- Pelastuskoulun toiminnan jatkumisella on edellä todetun lisäksi merkitystä aluehallintoviraston Helsingin kaupungilta edellyttämien toimintavalmiuspuutteiden korjaamisen kannalta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on edellyttänyt kaupungilta toimenpiteitä pelastustoiminnan toimintavalmiuspuutteiden korjaamiseksi asettaen kaupungille uhkasakon. Aikaraja toimenpiteille on vuoden 2025 lopussa. Helsingin pelastuslaitos on laatinut 10-vuotissuunnitelman toimintavalmiuden parantamiseksi. Suunnitelmaa neljän pelastusaseman ja usean kevytaseman toteuttamiseksi on toimeenpantu systemaattisesti. Uusien pelastusasemien ja kärkiyksikköjen valmiuteen saattamiseen tarvitaan vuoden 2025 loppuun mennessä yli 70 uutta pelastaja vuotuisen poistuman lisäksi.

TAUSTA

Sisäministeriö myönsi 3.11.2021 hakemuksesta toistaiseksi voimassa olevan toimiluvan Helsingin pelastuskoululle.

Helsinki esitti toimilupahakemuksessaan 7.10.2021, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen voimaantuloon 1.1.2023 saakka kaupunki rahoittaa pelastuskoulun toiminnan. Tämän jälkeen pelastuskoulussa annettavan koulutuksen rahoituksen tulee lähtökohtaisesti perustua sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämiseen osoitettuun yleiskatteelliseen valtionrahoitukseen tai vaihtoehtoisesti erillisrahoitukseen.

Sisäministeriö totesi em. toimiluvan jatkoa koskeneessa päätöksessään, että pelastustoimen ammatillinen peruskoulutus ei kuulu hyvinvointialueen järjestämisvastuulle eikä hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö nykyisellään mahdollista pelastuskoulun rahoittamista hyvinvointialueiden valtionrahoituksesta ja että valtion talousarviossa ei ole osoitettu tässä vaiheessa määrärahaa koulun toiminnan rahoittamiseksi, jolloin toimiluvan mukaisesti Helsinki vastaa Helsingissä tarvittavasta riittävästä miehistö- ja alipäällystötasoisesta henkilöstön koulutuksesta ja koulutuksen kustannuksista täysimääräisesti. Valtion talousarvioehdotus vuodelle 2023 ei sisällä määrärahaa Helsingin pelastuskoululle.

Pelastuslain 55 §:n mukaan valtio huolehtii pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta siten kuin Pelastusopistosta annetussa laissa säädetään. Sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta.